

KOMMISJONEN FOR
GJENOPPTAKELSE AV STRAFFESAKER

ÅRSRAPPORT 2018

Innhold

Leders beretning.....	3
Introduksjon til virksomheten og hovedtall.....	4
Organisasjonen	6
Kommisjonens medlemmer pr. 31.12.2018.....	6
Gangen i en gjenåpningssak - uten utredning.....	10
Gangen i en gjenåpningssak - med utredning.....	11
Årets aktiviteter og resultater	12
Aktuelle avgjørelser fra kommisjonen i 2018.....	16
Kommisjonens virksomhet for øvrig.....	27
Styring og kontroll i virksomheten.....	30
Årsregnskap.....	31
Regnskapsprinsipper	32
Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2018	33
Noter til bevilgningsrapporteringen.....	34
Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2018	36
Noter til artskontorrapporteringen.....	37

Leders beretning

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker (Gjenopptakelseskommisjonen) ble opprettet i januar 2004. Målet var å skape økt tillit til behandlingen av domfelte begjæringer om gjenåpning av straffesaker ved å løfte

avgjørelsene ut fra domstolene som hadde avgjort sakene. Bakgrunnen var flere omdiskuterte saker i nittenåtti- og nittennittiårene. Kommisjonen skulle veilede domfelte, utrede og avgjøre sakene. Gjennom reformen fikk også påtalemyndigheten en mer tilbaketrukket rolle.

I kommisjonens første år kom det inn 232 begjæringer om gjenåpning. Senere har Gjenopptakelseskommisjonen mottatt mellom 150 og 170 begjæringer hvert år. Fra oppstarten i 2004 til årsskiftet i 2018 har Gjenopptakelseskommisjonen realitetsbehandlet 1945 saker.

Gjenopptakelseskommisjonen er en viktig del av strafferettspleien og bidrar til å virkeliggjøre rettsstaten. Vårt mål er at saksbehandlingen skal være objektiv, grundig og effektiv. Saksbehandlingen skal sikre materielt riktige avgjørelser innen rimelig tid. En åpen og kritisk innstilling til sakene er viktig.

Kommisjonen er et bredt sammensatt organ. Det var i 2018 utskifting av kommisjonsmedlemmer. Solveig Klæbo Reitan vikarierte for varamedlem Lavleen Kaur ut august måned. Anita Roarsen ble i juni 2018 oppnevnt som nytt varamedlem, men kunne ikke tiltre på grunn av sykdom. Erfarne og engasjerte medarbeidere i kommisjonens sekretariat forbereder sakene for kommisjonen. Medlemmene av kommisjonen og medarbeiderne presenteres senere i årsrapporten.

For budsjettåret 2018 hadde kommisjonen kr 17 599 000 til disposisjon og forbrukte kr 16 758 331. Det meste av midlene går med til faste utgifter som IKT-utgifter, husleie, lønn til sekretariatets ansatte og godtgjøring til kommisjonens medlemmer.

I 2018 mottok kommisjonen 164 begjæringer om gjenåpning, mot 151 i 2017. Kommisjonen avsluttet til

sammen 133 saker, mot 126 i 2017. Kommisjonen har dermed ikke nådd målet den har satt seg om at antall avgjørelser ikke skal være lavere enn antall mottatte begjæringer.

Kommisjonen har hatt 13 møtedager gjennom 2018. Kommisjonen har gjenåpnet 24 saker (21%), mens 21 begjæringer er ikke tatt til følge. Kortversjoner av de gjenåpnede sakene er inntatt i årsrapporten. Kommisjonen eller leder/nestleder har forkastet 71 begjæringer. Det er en prosentvis økning av gjenåpnede saker, men snittet for alle år er det samme som før, ca. 15%.

En stor andel av sakene som gjenåpnes har vært begrunnet med at det etter rettskraftig dom har vist seg at den domfelte var utilregnelig på handlingstiden slik at han eller hun ikke skulle vært dømt til straff. I mange saker har det kommet frem at domfelte var lettere psykisk utviklingshemmet, slik at det skulle vært vurdert å idømme en mildere straffereaksjon. Dette gjelder også i 2018. Av 24 saker er 18 saker gjenåpnet av disse grunnene. Rettspsykiatri var tema på sekretariatets fagseminar hvor vi også besøkte Ila fengsel og forvaringsanstalt.

Det er i 2018 arbeidet for å tilpasse kommisjonens rutiner og prosesser til nye regelverk, blant annet personvernforordningen (GDPR). Et skjerpet personvernregelverk og ny teknologi reiser nye spørsmål, og i forbindelse med kommisjonens digitaliseringsprosess vil også personvernet måtte ivaretas.

Blant hovedprioriteringene i budsjettforslaget for 2018 for Justis- og beredskapsdepartementet var «- en mer effektiv straffesakskjede». Vi er i likhet med andre i justissektoren opptatt av effektivisering og digitalisering. Det er lagt ned mye tid og arbeid med en gjennomgang av våre arbeidsrutiner, våre digitale løsninger og hvilke behov kommisjonen vil ha i nær fremtid.

Oslo, 11. februar 2019

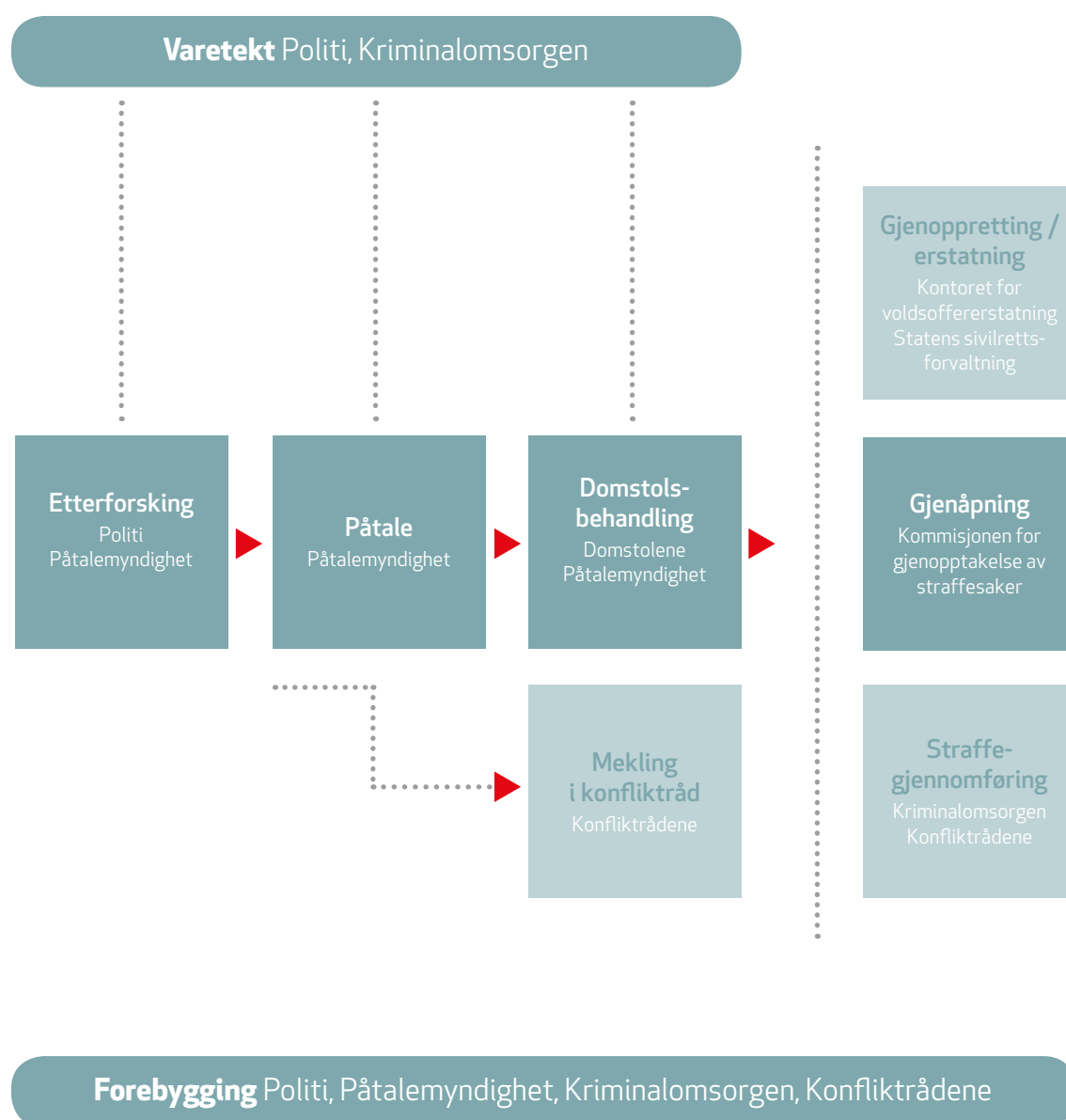
Siv Hallgren
leder

Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Gjenopptakelseskomisjonens plass i straffesakskjeden

Figuren nedenfor er ment som en forenklet illustrasjon av Gjenopptakelseskomisjonens plassering i straffesakskjeden. Det etableres nå en ny digital kommunikasjonskanal mellom sentrale aktører i straffesakskjeden, «Justishub».

Kommisjonen arbeider med å knytte seg opp mot denne kanalen, noe som blant annet vil muliggjøre en sikker og effektiv overføring av straffesaksdokumenter til og fra kommisjonen. Gjenopptakelseskomisjonens digitaliseringsprosjekt er nærmere beskrevet nedenfor under overskriften «Kommisjonens virksomhet for øvrig».

Omtale av virksomheten og samfunnsoppdraget

Gjenopptakelseskommissjonen er et uavhengig forvaltningsorgan som skal behandle begjæringer om gjenåpning av straffesaker som er rettskraftig avgjort i domstolene.

Kommisjonen er administrativt underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Departementet kan ikke instruere kommisjonen om hvordan den skal utøve sin myndighet i enkeltsaker.

Kommisjonen skal sikre at saken er godt opplyst før den gjør en objektiv vurdering av om lovens vilkår for gjenåpning er oppfylt. Kommisjonens virksomhet er regulert i straffeprosessloven kapittel 27.

Domfelte kan kreve gjenåpning av en rettskraftig dom i en straffesak for eksempel hvis:

- Det er nye bevis eller nye omstendigheter som synes egnet til å føre til frifinnelse, anvendelse av en mildere strafferegel eller vesentlig mildere straff.
- En internasjonal domstol eller FNs menneskerettskomité i sak mot Norge har kommet til at avgjørelsen eller saksbehandlingen er i strid med folkeretten, slik at det er grunn til å regne med at en ny behandling av straffesaken vil føre til et annet resultat.
- Noen som har hatt sentral befatning med saken (for eksempel dommer, aktor, forsvarer, sakkyndig eller rettstolk), har gjort seg skyldig i en straffbar handling som kan ha hatt innvirkning på dommen til skade for domfelte.
- En dommer eller et lagrettedmedlem som behandlet saken var inhabil, og det er grunn til å anta at det kan ha hatt betydning for avgjørelsen.
- Høyesterett har fraveket en lovtolking som den tidligere har lagt til grunn, og som dommen bygger på.
- Det foreligger særlige forhold som gjør det tvilsomt om dommen er riktig, og tungtveiende hensyn tilsier at spørsmålet om siktedes skyld blir prøvd på ny.

Kommisjonen har plikt til å veilede den som ber om å få sin sak behandlet på nytt. Med mindre domfelte er representert ved advokat vil han få tilbud om en veiledningssamtale. En slik samtale kan finne sted pr. telefon eller personlig fremmøte i kommisjonens lokaler. Dersom domfelte soner, kan samtalen finne sted i fengselet.

Når særlige grunner foreligger, kan den som begjærer gjenåpning få oppnevnt forsvarer på det offentliges bekostning.

Gjenopptakelseskommissjonen sørger for nødvendig utredning av sakens faktiske og rettslige sider, og kan innhente opplysninger på den måten den anser hensiktsmessig. Dette arbeidet kan være ressurskrevende, samtidig som det var en sentral begrunnelse for opprettelse av kommisjonen. Siden oppstarten i 2004 har kommisjonen hatt flere saker til behandling som har krevd utredning av større omfang.

Dersom begjæringen ikke forkastes, men utredes videre, skal domfelte og påtalemyndigheten gjøres kjent med kommisjonens utredning og gis anledning til å komme med eventuelle merknader. Fornærmede eller etterlatte skal underrettes om begjæringen. Fornærmede og etterlatte har rett til dokumentinnsyn og til å uttale seg skriftlig om begjæringen, og de kan be om å få avgi forklaring til kommisjonen. Kommisjonen kan oppnevne bistandsadvokat for fornærmede etter straffeprosesslovens alminnelige regler så langt de passer.

Begjæringene avgjøres av kommisjonen. Kommisjonens leder/nestleder kan forkaste begjæringer om gjenåpning av avgjørelser som etter sin art ikke kan gjenåpnes av kommisjonen, begjæringer som ikke inneholder noen gjenåpningsgrunn etter loven eller som åpenbart ikke kan føre frem.

Dersom kommisjonen beslutter at en begjæring skal tas til følge, skal saken henvises til ny behandling ved en domstol som er sideordnet den domstol som avsa den opprinnelige dom. Er avgjørelsen truffet av Høyesterett, behandles saken på nytt av Høyesterett.

Organisasjonen

Kommisjonen består av fem faste medlemmer og tre varamedlemmer. Lederen, nestlederen, ett annet medlem og to av varamedlemmene skal ha juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap. Lederen utnevnes av Kongen i statsråd for en periode på syv år, og medlemmene og varamedlemmene oppnevnes av Kongen i statsråd for en periode på tre år. Kommisjonens medlemmer og varamedlemmer kan gjenoppnevnes én gang for nye tre år.

Presentasjon av kommisjonens medlemmer pr. 31.12.2018

Siv Hallgren (2017 - 2024)

Leder av Gjenopptakelseskommisjonen fra april 2017
Arbeidserfaring fra Justisdepartementet, konsulent i Direktoratet for Arbeidstilsynet, politifullmektig, påtaleleder og konst. kriminalsjef i Politiet i Asker og Bærum, hodejeger i ISCO Group AS og advokatfullmektig/advokat i advokatfirmaet Lea, Haavik & Helland og advokat og partner i Advokatfirmaet Elden DA. Har vært leder for bistandsadvokatutvalget i Advokatforeningen og var medlem av Arbeidsgruppe for økt bruk av konfliktråd, Tilregnelighetsutvalget og Særdomsstolsutvalget. I dag medlem av Helsepersonellnemnda.

Sven Ole Fagernæs (2015 - 2021, nestleder)

Advokat, tidligere regjeringsadvokat
Fagernæs har vært ved Regjeringsadvokatembetet fra 1976. Han ble utnevnt til regjeringsadvokat i 1994 og var det til han gikk av med pensjon i april 2015. Fagernæs har tidligere jobbet i Lovavdelingen i Justisdepartementet og var dommerfullmektig ved Indre Sogn sorenskriverembete. I perioden 1998 – 2001 hadde Fagernæs permisjon fra Regjeringsadvokatembetet for å være konstituert departementsråd i Justisdepartementet. I 2005 var han konstituert sysselmann på Svalbard.

Anne Britt Flemmen (2013 - 2019, medlem)

Professor i sosiologi ved UiT Norges arktiske universitet, campus Tromsø
Hun tok sin doktorgrad i 1999 ved UiT. Flemmen har i sin forskning arbeidet med kjønn, migrasjon, integra-

sjon, likestilling og nære relasjoner, og minoritets- og urfolksproblematikk. Hun har gjort studier i Malaysia og Etiopia, i tillegg til i Norge og Sápmi. Hun har vært medlem av det regjeringsoppnevnte Likestillingsutvalget (Skjeie-utvalget), av forskningsetisk utvalg ved UiT, styremedlem ved Kvinnforsk og redaktør for Tidsskrift for kjønnsforskning. Flemmen er for tiden instituttleder ved Institutt for samfunnsvitenskap (åremålsstilling) og leder av nasjonalt fagråd i sosiologi.

Dag Jodaa (2017 - 2020, medlem)

Tingrettsdommer i Rana tingrett
Han har juridisk embetseksamen fra 1996. Han var dommerfullmektig i 1996-1999, rådgiver i Justisdepartementet i 1999-2000 og privatpraktiserende advokat og partner i Advokathuset Helgeland DA fra 2000-2015.

Tor Ketil Larsen (2015 - 2021, medlem)

Seksjonsoverlege ved Stavanger Universitetssykehus og professor II ved Universitetet i Bergen
Larsen har hatt 4 stipendiatperioder ved Universitetet i Oslo à 3 år tilknyttet Institutt for Basalmedisinske fag og ble dr. med. i 1989. Han har vært leder av tidlig intervensjonsdelen av det såkalte TIPS-prosjektet. Han har vært faglig leder av regionalt senter for klinisk psykoseforskning ved Stavanger Universitetssykehus og forskningssjef ved avdelingen. Larsen har skrevet ca. 130 artikler / bokkapitler om tema psykoser, tidlig oppdagelse, rusmisbruk, tvangslidelse, ADHD, epilepsi og langtidsforløp ved psykoser. Han har lang erfaring som rettspsykiatrisk sakkyndig.

Hanne Helle Arnesen (2016 - 2019, varamedlem)

Lagdommer i Agder lagmannsrett
Hun har juridisk embetseksamen fra 1986. Hun har tidligere vært konsulent/utredningskonsulent i Justisdepartementet, dommerfullmektig ved Larvik sorenskriverembete og advokat. Hun har vært lagdommer siden 2004.

Arne Gunnar Aas (2015 - 2021, varamedlem)

Advokat/partner i advokatfirmaet Hjort DA
Han har juridisk embetseksamen fra 1977.

Han har tidligere vært konsulent i Sjøfartsdirektoratet, dommerfullmektig ved Holt soren-skriverembete og politijurist i Asker og Bærum politidistrikt. Aas har tidligere vært engasjert som rådgiver av JD med arbeidsfelt menneskerettigheter i Moldova. Han har vært advokat i Hjørt siden 1981. Aas er fast forsvarer ved Oslo tingrett, Borgarting lagmannsrett og Høyesterett. Han er også medlem av Advokatforeningens fagutvalg for strafferett og straffeprosess og av Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg.

Solveig Klæbo Reitan

(2017 - 2018, varamedlem, vikar)

Overlege og forsker ved St. Olavs hospital og 1. amanuensis ved NTNU

Erfaring med rettspsykiatrisk sakkyndigarbeid. Hun har klinisk erfaring fra regional sikkerhetsavdeling, i fengselspsykiatri, akuttpsykiatri,

psykoseavdelinger og i DPS både sengeavdelinger og poliklinisk / ambulant. Forskningsfelt er biologisk psykiatri med hovedfokus på immunopsykiatri, psykoselidelser, og retts- og sikkerhetspsykiatri. Hun har hatt en rekke verv i komiteer, utvalg og styrer knyttet til faget og er for tiden medlem i styret i Norsk psykiatrisk forening (Dnlf) og leder av foreningens utvalg for rettspsykiatri. Forløpsansvarlig for psykoseforløpet i St Olavs Hospital og i Helse Midt-Norge.

Lavleen Kaur

(2015 - 2018, varamedlem – permisjon fra 2015)

Kriminolog, doktorgradsstipendiat

Anita Roarsen

(september 2018 – desember 2018,

varamedlem – permisjon)

Statsautorisert revisor

Kommisjonens medlemmer 2018

Foran fra venstre: Solveig Klæbo Reitan, Hanne Helle Arnesen, Siv Hallgren, Tor Ketil Larsen og Anne Britt Flemmen
Bakerst fra venstre: Sven Ole Fagernæs, Arne Gunnar Aas og Dag Jodaa

Presentasjon av kommisjonens sekretariat pr 31.12.2018

Gjenopptakelseskommisjonen har sitt sekretariat i Oslo. Kommisjonens leder er ansatt på heltid som leder for sekretariatet. Sekretariatet hadde ellers ved årsskiftet elleve tilsatte. Av disse var syv juridiske og to politifaglige utredere, samt en kontorsjef og en seniorsekretær.

Elisabeth Kjærheim

Administrativ nestleder og seniorrådgiver fra 2004
Juridisk embetseksamen fra Universitetet i Oslo 1987. Arbeidserfaring fra Sivilombudsmannen som seniorrådgiver og nestleder, og fra Drammen byrett som dommerfullmektig og konstituert byrettsdommer.

Lisbeth Wille-Sveum

Seniorrådgiver fra 2004
Politiskolen 1979. Arbeidserfaring fra Oslo politidistrikt og Kriminalpolitisen, høyskolelærer Politihøgskolen, og prosjektleder/forsker Rettsmedisinsk institutt (Folkehelseinstituttet).

Knut Jan Nielsen

Seniorrådgiver fra 2004
Politiskolen 1979. Arbeidserfaring som polititjenestemann ved Oslo politidistrikt, Kriminalpolitisen, Justisdepartementet. Politiattache ved Den norske ambassaden i Madrid og rådgiver i Innsynsutvalget.

Magne Svor

Seniorrådgiver fra 2004
Juridisk embetseksamen fra Universitetet i Oslo 1985. Arbeidserfaring fra Politiavdelingen i Justisdepartementet og som politijurist ved Oslo politikkammer, samt som dommerfullmektig og konstituert dommer i Drammen byrett.

Hildegunn Sandhalla

Kontorsjef fra 2004
Arbeidserfaring fra Heidenreich AS, Justis- og politidepartementet – Innsynsutvalget og Grohe AS.

Louise Olsrud

Seniorrådgiver fra 2005
Juridisk embetseksamen fra Universitetet i Oslo 1987. Arbeidserfaring fra fylkesmannen, som dommerfullmektig, politifullmektig og advokatfullmektig, og med lovarbeid i Justisdepartementet og for Bygningslovutvalget.

Sonny Folkenborg

Seniorrådgiver fra 2008
Juridisk embetseksamen fra Universitetet i Oslo 2000. Arbeidserfaring som advokat i Advokatfirmaet Staff og som dommerfullmektig i Sandefjord tingrett.

Helene Cecilie Rør

Seniorrådgiver fra 2008
Juridisk embetseksamen fra Universitetet i Oslo 1988. Arbeidserfaring fra Direktoratet for Arbeidstilsynet, som lovrådgiver i Finansdepartementet, dommerfullmektig ved Trondenes sorenskriverembete og som seniorrådgiver i Skattedirektoratet.

Hilde Hermansen

Seniorsekretær fra 2009
Sekretærutdanning fra Treider og Merkantil Institutt. Arbeidserfaring som sekretær fra Advokatfirmaet Schjødt AS og Advokatfirmaet Torkildsen, Tennøe & Co AS.

Lars Engdahl

Seniorrådgiver fra 2013
Master i rettsvitenskap fra Universitetet i Oslo 2007. Arbeidserfaring som advokat i Advokatfirma Drevland & Grape DA.

Solveig Moe

Seniorrådgiver fra 2015
Master i rettsvitenskap fra Universitetet i Bergen 2007. LLM i internasjonal rett fra Universitetet i Houston 2016. Arbeidserfaring som advokatfullmektig, dommerfullmektig og som seniorrådgiver hos Sivilombudsmannen.

Presentasjon av utvalgte hovedtall

I Prop. 1 S (2017-2018) for budsjettåret 2018 ble det fremmet et budsjettforslag på kr 16 802 000. Kommisjonen fikk etter Stortingets budsjettvedtak 20. desember 2017 tildelt kr 16 802 000 i midler.

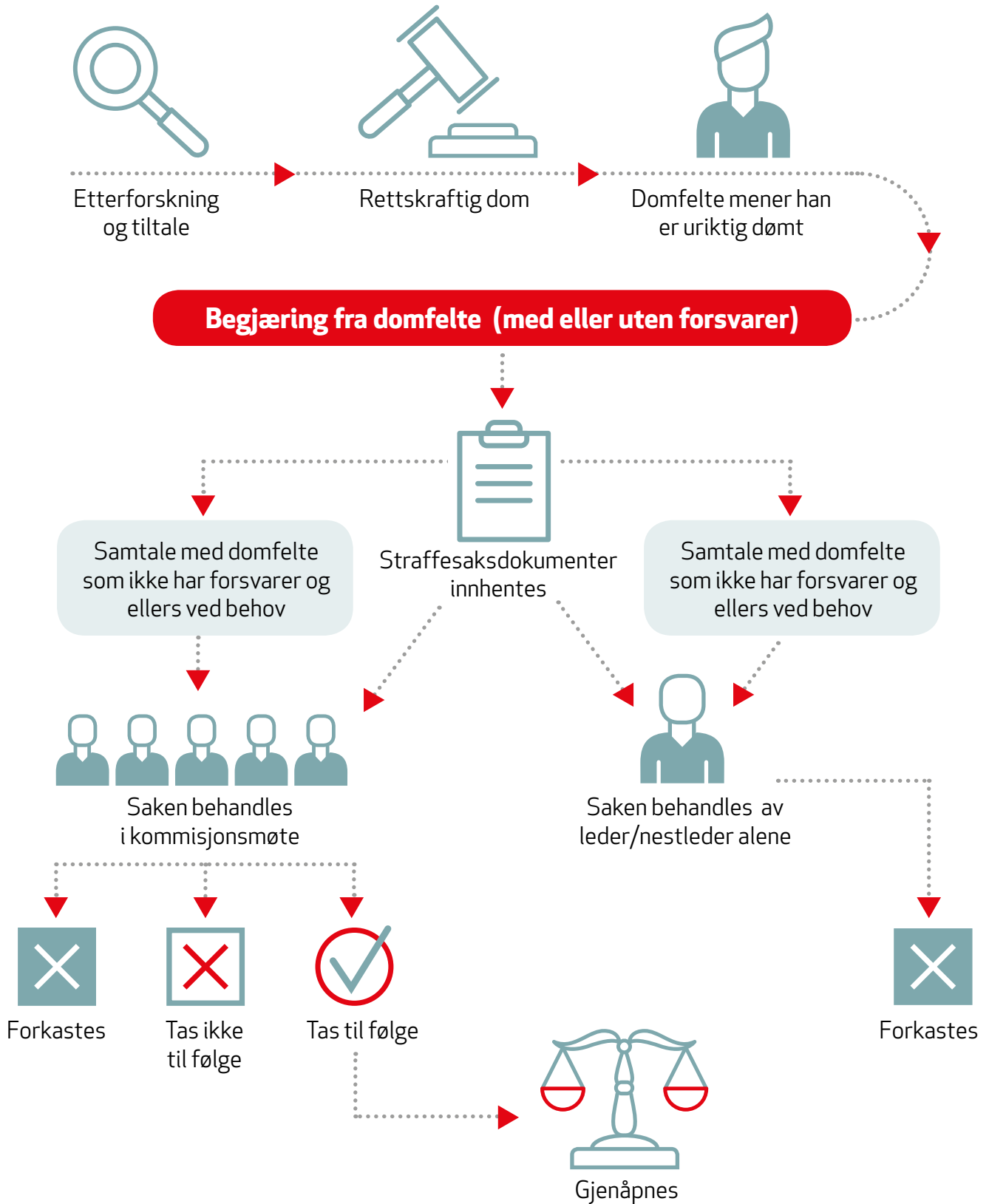
Noen av de tilsatte i kommisjonens sekretariat har midlertidig redusert arbeidstid, slik at antall årsverk er lavere enn antall tilsatte. Til sammen utgjorde antall årsverk i sekretariatet 9,9 i 2018.

Kommisjonens driftsutgifter i 2018 var på kr 16 758 331. Lønnsutgifter til tilsatte og godtgjørelse til medlemmer utgjorde kr 12 115 383 inkludert pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift. I tillegg til bevilgningen over kap. 468 belastes også enkelte driftsutgifter over kap. 466 Særskilte straffesaksutgifter.

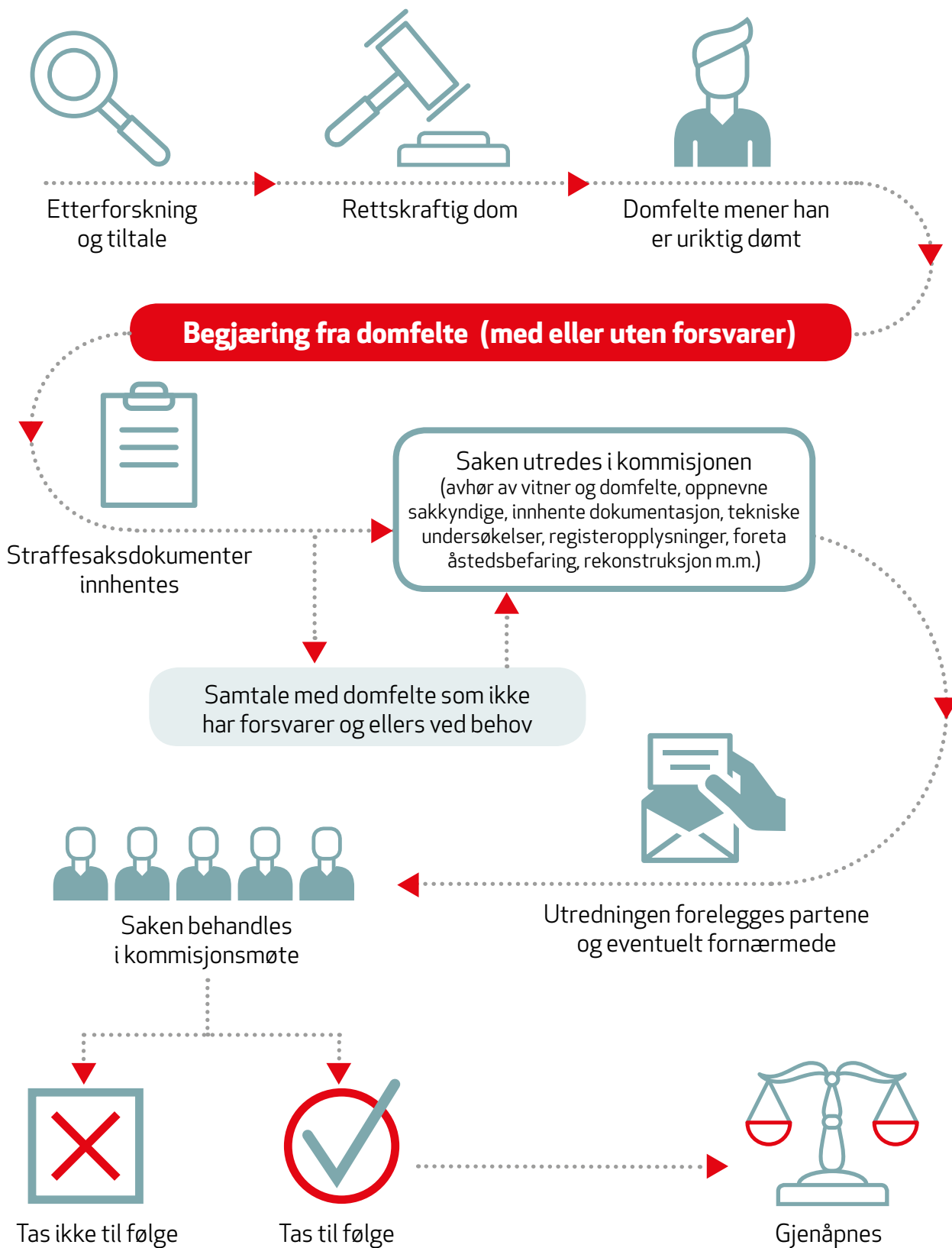
Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker er et uavhengig organ som skal ta stilling til om en domfelt skal få ny behandling av sin sak ved en annen domstol

Gangen i en gjenåpnings sak - uten utredning

Gangen i en gjenåpnings sak - med utredning

Årets aktiviteter og resultater

Gjenopptakelseskommissjonen skal ha en objektiv, grundig og effektiv saksbehandling for å oppnå materielt riktige avgjørelser innen rimelig tid. Kommisjonen har som mål at antallet avgjørelser ikke skal være lavere enn antallet mottatte begjæringer, slik at saksbeholdningen ikke skal øke.

Sakene og saksbehandlingen

Begjæringer mottatt og avsluttede saker

Kommisjonen har i løpet av året avholdt 8 møter over 13 møtedager.

Kommisjonen har mottatt 164 begjæringer om gjenåpning i 2018 mot 151 i 2017. Tallene representerer antallet dommer som er begjært gjenåpnet, ikke antall domfelte som har begjært gjenåpning.

Av de domfelte som begjærte gjenåpning i 2018 er det 12 kvinner og 141 menn. Av disse har 8 menn til sammen 19 dommer.

Det er avsluttet til sammen 133 saker, hvorav 116 er realitetsvurdert. Av disse 116 begjæringene er 24 saker gjenåpnet.

Det er gjenåpnet 14 saker på grunn av tvil om domfeltes strafferettslige tilregnelighet på handlingstiden. I 4 saker er bare straffespørsmålet gjenåpnet, og da på grunn av at de domfelte i ettertid er funnet å ha en lettere psykisk utviklingshemming. 5 saker er gjenåpnet på grunnlag av andre nye bevis eller omstendigheter, og 1 dom er gjenåpnet fordi det forelå særlige forhold som gjorde det tvilsomt om dommen var riktig.

I kommisjonen er 21 begjæringer ikke tatt til følge.

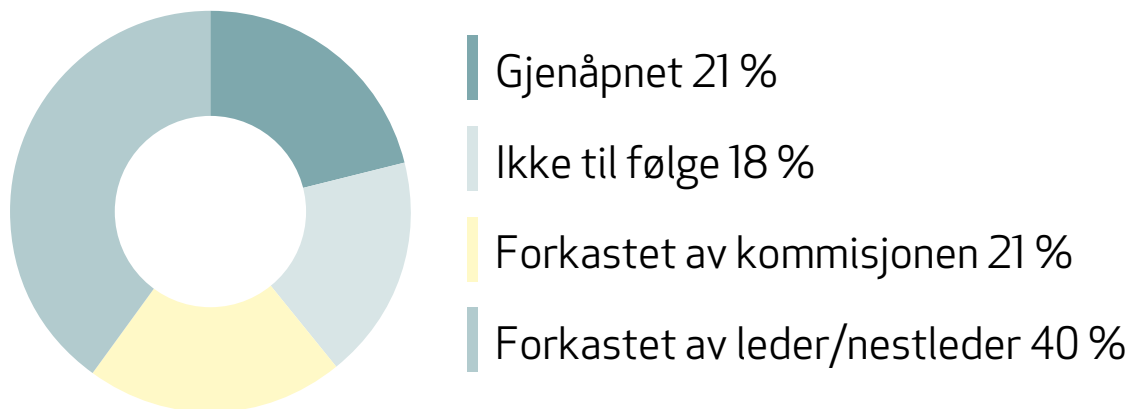
De resterende 71 begjæringene er forkastet av kommisjonen eller leder/nestleder fordi de åpenbart ikke kunne føre frem.

De øvrige 17 sakene som er avsluttet, er ikke realitetsvurdert. Dette har f. eks. vært begjæringer om gjenåpning av sivile saker, forelegg og begjæringer som er trukket.

Fullstendig oversikt over antall mottatte begjæringer og avsluttede saker i 2018 fremkommer av tabellen nedenfor:

	Mottatt	Avsluttet	Gjenåpnet	Ikke til følge	Forkastet av kommisjonen	Forkastet av leder/nestleder	Ikke realitetsvurdert
Generelt	9	10	2			1	7
Seksualforbrytelser	20	34	5	4	7	18	
Vold, trusler	55	38	12	9	7	7	3
Narkotika	10	14	1	2	3	7	1
Vinning	27	16	4	2	5	4	1
Diverse forbrytelser	35	15		2	2	7	4
Diverse forseelser	8	6		2	1	2	1
Henlagte saker							
Midlertidige avgjørelser							
Inndragning eller mortifikasjon							
Henvendelser							
Forelegg							
Sivile saker							
Annet om fagsaker							
Totalt	164	133	24	21	25	46	17

Figuren nedenfor viser utfallet av de realitetsbehandlede sakene i 2018:

2004 - 2018

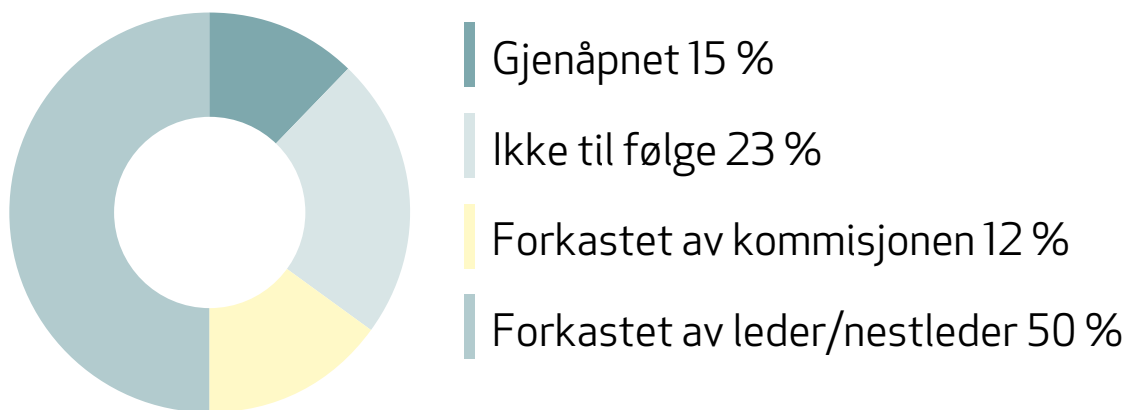
Siden oppstart av virksomheten 1. januar 2004 har kommisjonen til sammen mottatt 2449 begjæringer, og 2281 av sakene er avsluttet. Til sammen er 303

gjenåpnet og 443 er ikke tatt til følge. Kommisjonen eller leder/nestleder har forkastet 1199 av begjæringene fordi de åpenbart ikke kunne føre frem, mens resten, 336 saker, er avsluttet uten realitetsvurdering.

Tabell over de totale tall for kommisjonens 15 første år:

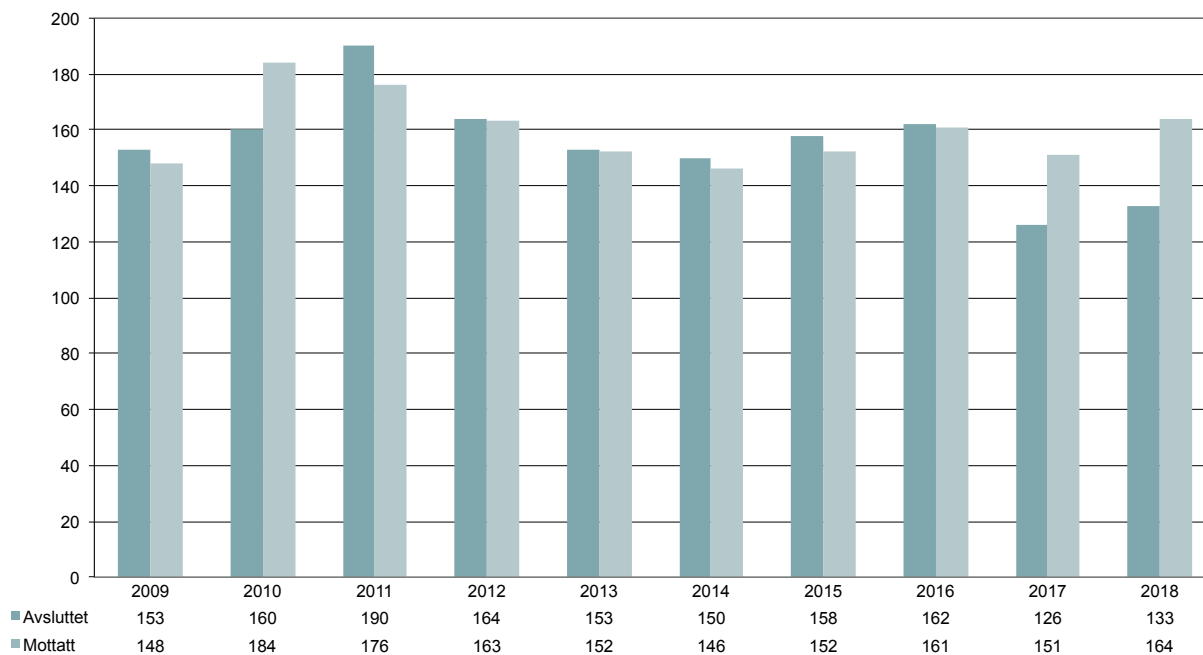
	Mottatt	Avsluttet	Gjenåpnet	Ikke til følge	Forkastet av kommisjonen	Forkastet av leder/nestleder	Ikke realitetsvurdert
Generelt	74	72	4	1	3	12	52
Seksualforbrytelser	434	415	38	84	55	212	26
Vold, trusler	750	690	88	153	74	317	58
Narkotika	247	236	37	56	24	105	14
Vinning	421	394	87	87	44	133	43
Diverse forbrytelser	225	181	22	31	18	73	37
Diverse forseelser	208	203	27	31	14	111	20
Henlagte saker	13	13					13
Midlertidige avgjørelser	1	1					1
Inndragning eller mortifikasjon	1	1				1	
Henvendelser	31	31			1		30
Forelegg	6	6				1	5
Sivile saker	31	31				1	30
Annet om fagsaker	7	7					7
Totalt	2449	2281	303	443	233	966	336

Figuren nedenfor viser utfallet av de realitetsbehandlede sakene i perioden 2004 - 2018:

2009 - 2018

Antall mottatte begjæringer har i dette tidsrommet variert fra 146 (i 2014) til 184 (i 2010).

Oppnevning av forsvarer

Loven gir kommisjonen adgang til å oppnevne forsvarer for domfelte når særlige grunner foreligger. Det vurderes i hver enkelt sak om forsvarer skal oppnevnes. Oppnevningen blir ofte begrenset til et bestemt antall timer, for eksempel for å gi en nærmere begrunnelse for begjæringens rettslige og faktiske grunnlag. Kommisjonen oppnevner alltid forsvarer når det er grunn til å anta at domfelte kan være strafferettslig utilregnelig, jf. straffeprosessloven § 397 annet ledd jf. § 96 siste ledd.

I 2018 oppnevnte kommisjonen forsvarer for 30 domfelte mot 20 i 2017. Det vil si at det ble oppnevnt forsvarer i ca. 20 % av sakene.

Oppnevning av bistandsadvokat – fornærmedes og etterlattes rettigheter

Kommisjonen har hjemmel til å oppnevne bistandsadvokat etter reglene i straffeprosessloven §§ 107a flg. Dette er særlig aktuelt ved avhør av fornærmede og vitner i saker om seksuelle overgrep og vold.

I 2018 oppnevnte kommisjonen 13 bistandsadvokater i 10 saker.

Oppnevning av sakkyndige

Kommisjonen har hjemmel i straffeprosessloven § 398 b annet ledd til å oppnevne sakkyndige etter reglene i kapittel 11. Kommisjonen har i løpet av sin virketid oppnevnt sakkyndige innen rettsmedisin, rettspsykiatri, retts toksikologi, økonomi, historie, foto- og filmteknikk, brannteknikk, bilsakkyndighet og tradisjonell kriminalteknikk m.m.

I 2018 oppnevnte kommisjonen 16 sakkyndige i saker som gjaldt 9 domfelte. De sakkyndige hadde kompetanse innen rettspsykiatri, rettspsykologi, rettsgenetikk (DNA) og IT.

Bruk av tolk / oversettelser

Kommisjonen har brukt tolk i 2 saker. Det ble tolket fra og til italiensk og rumensk. Kommisjonen har hatt behov for bruk av oversetter i 4 saker, det har blitt oversatt fra/til albansk, samisk og engelsk.

Kommisjonen i arbeid

Aktuelle avgjørelser fra kommisjonen i 2018

En stor andel av sakene som gjenåpnes av kommisjonen er begrunnet med at det etter rettskraftig dom har vist seg at den domfelte var utilregnelig på handlingstiden slik at han ikke kunne idømmes straff (strl. 1902 § 44 og strl. 2005 § 20) eller at han var lettere psykisk utviklingshemmet slik at det skulle ha vært vurdert å idømme en mildere straffereaksjon (strl. 1902 § 56 c og strl. 2005 § 80).

I 2018 ble 18 av 24 saker gjenåpnet av disse grunnene, og i 2017 var andelen 16 av 17 saker. Disse sakene utgjør dermed en betydelig andel av de sakene som blir gjenåpnet av kommisjonen. Tallene er illustrerende for kommisjonens gjenåpningssaker gjennom en årrekke.

I mange av sakene som kommer til kommisjonen er den domfelte straffedømt flere ganger tidligere, og det er først i forbindelse med en ny straffesak at spørsmålet om vedkommendes psykiske tilstand blir reist og at det oppnevnes rettspsykiatrisk sakkyndige. Resultatet kan være at påtalemyndigheten henlegger saken eller at den tiltalte frifinnes av retten. Det vil da oppstå spørsmål om vedkommendes psykiske tilstand på handlingstiden for de tidligere dommene, og det kan være aktuelt å begjære gjenåpning av disse.

For kommisjonen er det viktig å understreke betydningen av at gjerningspersoner som er å anse som utilregnelige eller lettere psykisk utviklingshemmede fanges opp i en tidlig fase, slik at saken kan følges opp på en adekvat måte både av påtalemyndigheten og i rettssystemet.

Selv om det kan være vanskelig å bedømme gjerningspersoners psykiske tilstand, kan det likevel være forhold som indikerer at vedkommendes psykiske helse bør undersøkes nærmere - uavhengig av den straffbare handlingens alvorlighetsgrad. Dette er et ansvar som i første rekke påhviler politiet og påtalemyndigheten. Det kan være forhold ved selve utøvelsen av den straffbare handlingen, forhold som avdekkes gjennom avhør av mistenkte m.fl., og eventuelle opplysninger om gjerningspersonens helsetilstand som kan tilsi at man bør iverksette undersøkelser. Flere straffesaker kunne ha blitt henlagt, eller rettssaker kunne ha fått et annet utfall, dersom gjerningspersonens psykiske helsetilstand hadde vært avklart tidligere. I tillegg til at gjerningspersonen vil få en riktig reaksjon og mulighet for nødvendig behandling, vil en slik avklaring være ressursbesparende for rettsvesenet og for samfunnet for øvrig.

Nedenfor gjengis kortversjoner av alle saker hvor kommisjonen har tatt begjæringen om gjenåpning til følge. Avslutningsvis er det også gjengitt en sak hvor begjæringen ikke ble tatt til følge, men hvor det var dissens i kommisjonen.

Kortversjoner av alle gjenåpnede saker ligger også på kommisjonens hjemmeside, www.gjenoptakelse.no

28.02.2018 (2017/97 m. fl.) Voldtekt og legemsbeskadigelse – § 391 nr. 3 (ny sakkyndig erklæring, tilregnelighet)

En mann ble i 2011 dømt i Frostating lagmannsrett for voldtekt. Straffen ble satt til fengsel i 2 år og 6 måneder, hvorav halvparten ble gjort betinget med en prøvetid på 2 år. I 2013 ble han dømt i Oslo tingrett til fengsel i 1 år for legemsbeskadigelse. Straffen ble utmålt som en fellesstraff med Frostating lagmannsretts dom fra 2011.

I 2017 begjærte domfelte gjenåpning av de to dommene, og anførte at det var tvil om hans tilregnelighet på handlingstiden. Kommisjonen oppnevnte to sakkyndige til å foreta en rettspsykiatrisk undersøkelse av ham. De sakkyndige konkluderte med at domfelte led av kronisk schizofreni og dermed en psykoselidelse i medisinsk forstand. De antok at hans schizofrenilidelse debuterte i 2006/2007, det vil si før de straffbare handlingene ble begått. Under tvil konkluderte de med at observanden ikke var psykotisk på gjerningstidspunktene, men at han led av en

alvorlig psykisk lidelse med en betydelig svekket evne til vurdering av sitt forhold til omverdenen.

Kommisjonen viste til at etter rettsmedisinsk tradisjon må tilstanden eller sykdommen påvises for at psykiaterne kan gi positiv konklusjon. Foreligger det rimelig tvil om lovovertræderens tilregnelighet, vil han imidlertid bli frifunnet av retten etter strafferettens alminnelige bevisbyrderegel, dog med den modifikasjon at det stilles noe lavere krav til bevisets styrke når det gjelder tiltaltes tilregnelighet enn de øvrige straffbarhetsvilkår, jf. Rt. 1979 s. 143.

Kommisjonen kom til at den rettspsykiatriske erklæringen var et nytt bevis som reiste tvil om domfeltes tilregnelighet på gjerningstidspunktene, jf. straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen om gjenåpning til følge. ■

01.03.2018 (2017/47) Voldtekt - § 391 nr. 3 (nye bevis)

En mannlig drosjesjåfør ble i 2009 dømt i Nordhordland tingrett for voldtekt etter å ha blitt med en kvinnelig passasjer inn i hennes bolig og hatt samleie med henne. Han ble dømt under dissens til fengsel i 3 år. Han ble også dømt til å betale oppreisning til fornærmede med kr. 100 000 og han ble fradømt retten til å drive persontransport mot vederlag. Gulating lagmannsrett opprettholdt dommen, men skjerpet fengselsstraffen med 6 måneder.

Domfelte begjærte gjenåpning for kommisjonen i 2013, og gjorde gjeldende at fornærmede hadde forklart seg uriktig. Kommisjonen innhentet en sakkyndig vurdering omkring fornærmedes påståtte hukommelsestap og fant at det forelå nye omstendigheter. Gulating lagmannsretts dom av 22. september 2011 ble gjenåpnet under henvisning til straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Agder lagmannsrett behandlet saken med lagrette, som besvarte skyldspørsmålet med nei.

Fagdommerne satte imidlertid lagrettens kjennelse til side, og fellende dom ble avsagt av Agder lagmannsrett, som stor meddomsrett, 17. mars 2016.

Under etterforskingen av en annen straffesak kom det frem nye opplysninger om voldtektssaken, som ble gjort kjent for domfeltes advokat. Det fremkom blant annet at fornærmede hadde fortalt til flere personer at den angivelige voldtekten ikke hadde funnet sted, og det fremkom også andre opplysninger i saken som ga grunn til å stille spørsmål ved fornærmedes troverdighet. Domfelte begjærte gjenåpning på ny for kommisjonen 9. mars 2017 og gjorde gjeldende at fornærmede hadde forklart seg uriktig.

Kommisjonen foretok fire vitneavhør. På grunnlag ►

av de nye vitneforklaringene kom kommisjonen til at det forelå nye bevis som syntes egnet til å føre til frifinnelse, og at vilkårene for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3 var oppfylt.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen til følge. Etter gjenåpningen nedla påtalemyndigheten påstand om frifinnelse, og han ble deretter frifunnet for straffekravet uten ny hovedforhandling. ■

Under etterforskingen av en annen straffesak kom det frem nye opplysninger om voldtektssaken, som ble gjort kjent for domfeltes advokat. Det fremkom blant annet at fornærmede hadde fortalt til flere personer at den angivelige voldtekten ikke hadde funnet sted, og det fremkom også andre opplysninger i saken som ga grunn til å stille spørsmål ved fornærmedes troverdighet.

01.03.2018 (2016/111) Legemsfornærmelse - § 391 nr. 3 (ny omstendighet, ikke lovlig stevnet)

En kvinne ble i 2009 dømt i Aust-Agder tingrett for legemsfornærmelser mot to mindreårige jenter, jf. straffeloven (1902) § 228 første ledd. Straffen ble satt til bot og betinget fengsel i 30 dager. Saken var begjært gjenåpnet tre ganger tidligere, uten at begjæringene hadde ført frem.

Domfelte begjærte på ny gjenåpning for kommisjonen, og gjorde blant annet gjeldende at saken var beheftet med saksbehandlingsfeil. Hovedforhandlingen var blitt gjennomført uten at hun var til stede, og det ble anført at vilkårene for slik irettesføring ikke var oppfylt, jf. straffeprosessloven § 281, all den tid hun ikke var lovlig stevnet, jf. domstolloven kapittel 9. Innkallingen til hovedforhandlingen ble slått opp på døra til det hus hvor politiet anså at domfelte hadde tilhold, jf. domstolloven § 176 annet ledd, og ikke på domfeltes folkeregistrerte adresse.

Stevning ved oppslag på dør skal skje på vedkommendes faktiske bopel. Midlertidig opphold kvalifiserer ikke til å si at noen har skiftet bopel. Flytting må innebære et klart og objektivt konstaterbart oppbrudd, jf. Rt. 2005 side 1149.

På grunnlag av de nye opplysningene kom kommisjonen til at det var tvilsomt om innkallingen til hovedforhandlingen var blitt lovlig forkynt for domfelte. Forkynning er en absolutt prosessforutsetning for irettesføring uten tiltaltes tilstedeværelse, jf. straffeprosessloven

§ 281, og hefter ved dommen som en saksbehandlingsfeil som ubetinget skal tillegges virkning, jf. § 343 annet ledd nr. 6. Kommisjonen fant at dersom den nye omstendigheten hadde vært kjent for tingretten ville den ha vært egnet til å føre til avvisning av saken, jf. straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen om gjenåpning til følge. ■

Stevning ved oppslag på dør skal skje på vedkommendes faktiske bopel. Midlertidig opphold kvalifiserer ikke til å si at noen har skiftet bopel. Flytting må innebære et klart og objektivt konstaterbart oppbrudd, jf. Rt. 2005 side 1149.

På grunnlag av de nye opplysningene kom kommisjonen til at det var tvilsomt om innkallingen til hovedforhandlingen var blitt lovlig forkynt for domfelte.

25.04.2018 (2018/41) Forsøk på grovt ran m.m. - § 391 nr. 3 (ny sakkyndig erklæring, tilregnelighet). Begjæring fra påtalemyndigheten

En mann ble i 2013 dømt i Oslo tingrett til fengsel i 9 måneder for forsøk på grovt ran, grovt heleri, skadeverk og naskeri. Handlingene var begått i 2013. Under etterforskningen av nye straffbare handlinger ble det oppnevnt rettspsykiatrisk sakkyndige som i sin erklæring til tingretten 1. oktober 2015 konkluderte med at domfelte var paranoid schizofren på handlingstiden, og at psykotiske symptomer var beskrevet allerede i 2012. Ved tingrettens dom 20. juni 2016 ble domfelte dømt til tvungent psykisk helsevern.

Påtalemyndigheten begjærte gjenåpning av dommen fra 2013 til gunst for domfelte. Det ble anført at den rettspsykiatriske erklæringen fra 2015 var en ny

omstendighet som reiste tvil om domfelte var tilregnelig på handlingstiden for de forholdene som var blitt pådømt i 2013. Kommisjon fant at erklæringen var en ny omstendighet som ga grunnlag for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen om gjenåpning til følge. ■

Påtalemyndigheten begjærte gjenåpning av dommen fra 2013 til gunst for domfelte. Det ble anført at den rettspsykiatriske erklæringen fra 2015 var en ny omstendighet som reiste tvil om domfelte var tilregnelig på handlingstiden for de forholdene som var blitt pådømt i 2013.

25.04.2018 (2017/125 m.fl.) Vold, narkotikaovertrødelse, tyveri, innbrudd m.m. § 391 nr. 3 (ny sakkyndig erklæring, tilregnelighet)

En mann var i perioden 2006 til 2011 domfelt seks ganger for en rekke lovbrudd, herunder bl.a. vold, brudd på narkotikalovgivningen, tyveri, innbrudd m.m. Dommene var avsagt i Hammerfest tingrett, Øst-Finnmark tingrett og Hålogaland lagmannsrett

Domfelte begjærte gjenåpning av dommene og anførte at han hadde vært psykotisk på handlingstiden. Han viste til en rettspsykiatrisk erklæring fra juni 2014, som konkluderte med at domfelte ble antatt å ha vært psykotisk i perioden fra 2006 til og med 2014. Denne erklæringen var lagt til grunn i en dom fra lagmannsretten i 2016, hvor retten kom til at domfelte måtte anses som utilregnelig. Videre ble det vist til en rettspsykiatrisk erklæring som ble avgitt i en ny straffesak i 2017, hvor det ble konkludert med at domfelte var psykotisk på undersøkelsestids-

punktet og på handlingstiden som var høsten 2016. Denne erklæringen støttet følgelig opp under den tidligere erklæringen fra 2014. Påtalemyndigheten tiltrådte begjæringen om gjenåpning av straffesakene.

Kommisjonen fant at det forelå nye omstendigheter eller bevis som skapte tvil om domfeltes tilregnelighet i perioden 2006 – 2014. Den nye sakkyndige erklæringen innebar at det forelå en rimelig mulighet for at domfelte ville ha blitt frifunnet for handlingene dersom erklæringen hadde foreligget for den dømmende rett i de seks sakene som var begjært gjenåpnet. Kommisjonen fant at vilkårene for gjenåpning var oppfylt etter straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen til følge. ■

25.04.2018 (2017/56) Familievold – § 392 annet ledd (særlige forhold). Dissens om begrunnelsen

En mann ble i 2015 dømt i Indre Finnmark tingrett til fengsel i 6 år for mishandling og voldtekt av ektefelle, samt idømt erstatningsansvar overfor ektefellen.

Tiltalen gjaldt brudd på straffeloven (1902) § 219, mishandling av ektefelle. Av tingrettens rettsbok fremgår at hovedforhandling i saken ble påbegynt 17. juni 2015. Saken ble utsatt etter to dager i påvente av at det skulle foretas ytterligere etterforskning av mulig voldtekt av ektefellen. Deretter fortsatte forhandlingene 1. oktober 2015, med en tilleggstilltale for brudd på straffeloven (1902) § 192 om voldtekt. Tiltalte hadde lovlig fravær og saken ble på nytt utsatt. Tingretten fortsatte forhandlingene 13. oktober 2015, etter en samlet utsettelse på nesten 17 uker.

Domfelte anket tingrettens dom. Ved Hålogaland lagmannsretts ankebehandling ble tingrettens dom hva gjaldt voldtekt opphevet på grunn av saksbehandlingsfeil. Anken over skyldspørsmålet for domfellelse for mishandling av ektefelle ble nektet fremmet. For det forhold hvor domfellelsen ble stående, reduserte lagmannsretten straffutmålingen til 2 år og 6 måneder. Tiltalte ble senere frifunnet for voldtekten, og også for erstatningskravet i tilknytning til dette forholdet.

Domfelte begjærte gjenåpning av tingrettens dom for mishandling. Han anførte blant annet at fornærmede hadde forklart seg bevisst uriktig, jf. straffeprosessloven § 391 nr. 1, og at det forelå nye bevis etter straffeprosessloven § 391 nr. 3. Videre ble det anført at på bakgrunn av at

fornærmedes forklaring var uriktig, var det også tvilsomt om dommen var riktig, jf. straffeprosessloven § 392 annet ledd. Kommisjonen utredet saken ved blant annet avhør av vitner.

Kommisjonen uttalte at det var en betydelig sannsynlighet for at en utsettelse av behandlingen i 17 uker kunne ha svekket rettens erindringer om de konkrete forklaringene og de umiddelbare inntrykkene.

Et flertall i kommisjonen på fire medlemmer mente at den lange utsettelsen, sammenholdt med enkelte andre forhold ved arten og kvaliteten av de bevis som ble ført, måtte lede til gjenåpning i medhold av straffeprosessloven § 392 annet ledd, idet det forelå særlige forhold som gjorde det tvilsomt om dommen var riktig. Et mindretall på ett medlem mente at den lange utsettelsen i seg selv var tilstrekkelig til gjenåpning etter bestemmelsen.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen om gjenåpning til følge. ■

Kommisjonen uttalte at det var en betydelig sannsynlighet for at en utsettelse av behandlingen i 17 uker kunne ha svekket rettens erindringer om de konkrete forklaringene og de umiddelbare inntrykkene.

30.08.2018 (2017/147) Voldtekt og familievold - § 391 nr. 3 (nye bevis)

En mann ble i 2017 dømt i Borgarting lagmannsrett til fengsel i 8 år for overtreddelser av straffeloven (1902) § 192 (voldtekt) og § 219 (familievold), samt straffeloven (2005) § 282 (omsorgsunndragelse).

Domfelte begjærte gjenåpning for kommisjonen i september 2017, og viste til at de fornærmede hadde endret sine forklaringer etter at lagmannsrettens dom var avsagt.

De fornærmede hadde selv oppsøkt politiet og bedt om å få avgi nye forklaringer. Politiet hadde siden sommeren 2017 foretatt en omfattende etterforskning for å søke klarhet i hvilke forklaringer som var sanne, og om de fornærmede var blitt utsatt for påvirkning eller press for å endre sine forklaringer. Det ble foretatt flere nye avhør av de fornærmede hvor de trakk tilbake hoveddelene av anklagene mot domfelte. I den forbindelse var en av de fornærmede blitt siktet for grov uriktig anklage, noe hun

erkjente straffeskyld for. Gjenåpningsbegjæringen ble delvis tiltrådt av påtalemyndigheten.

Etter en samlet vurdering fant kommisjonen, under tvil, at det var en rimelig mulighet for at de nye forklaringene var nye bevis som var egnet til å føre til frifinnelse eller vesentlig mildere rettsfølge, jf. straffeprosessloven § 391 nr. 3. I den samlede vurderingen tok kommisjonen også i betraktning at lagmannsrettens mindretall hadde funnet svakheter ved de fornærmedes forklaringer da saken sto for retten.

Begjæringen ble tatt til følge hva gjaldt postene om voldtekt og familievold. Posten om omsorgsunndragelse ble ikke gjenåpnet, all den tid det ikke var fremkommet noe som stilte den delen av saken i noe vesentlig nytt lys.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen til følge. ■

10.10.2018 (2018/12 m.fl.) Legemsfornærmelse og trusler m.m. - § 391 nr. 3 (ny sakkyndig erklæring, lettere psykisk utviklingshemming)

En mann var i perioden 1998 - 2010 domfelt fem ganger for blant annet legemsfornærmelse og trusler. Dommene var avsagt i Sandefjord byrett og Larvik tingrett. I forbindelse med etterforskning av nye straffbare handlinger ble det i 2011 oppnevnt to rettspsykiatriske sakkyndige, som konkluderte med at domfelte hadde vært lettere psykisk utviklingshemmet på handlingstiden. Under henvisning til dette begjærte domfelte gjenåpning av de fem tidligere dommene.

Kommisjonen oppnevnte to rettspsykiatriske sakkyndige for å vurdere om domfelte kunne ha vært høygradig eller lettere psykisk utviklingshemmet på

handlingstiden for de forholdene som ble pådømt i perioden 1998 – 2010. De sakkyndige avga sin erklæring, og konkluderte med at domfelte var lettere psykisk utviklingshemmet. Kommisjonen fant at den sakkyndige erklæringen var en ny omstendighet som kunne gi grunnlag for gjenåpning, men at dette kun var aktuelt for tre av dommene, jf. straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Det er fastsatt i straffeprosessloven § 391 nr. 3 at en begjæring skal tas til følge når det foreligger et nytt bevis som synes egnet til en «... vesentlig mildere rettsfølge». Det er i forarbeidene uttalt at det ikke er tilstrekkelig at «... det nye er egnet til å føre til en mildere straff.», jf. innstilling fra ►

Straffeprosesslovkomiteen 1969 side 342.

Ved den ene tingrettsdommen, som var fra 2002, var straffen fastsatt til fengsel i 1 år, hvorav 6 måneder var gjort betinget. I den andre dommen, som var fra 2005, var straffen fastsatt til fengsel i 60 dager, hvorav 30 dager var gjort betinget. I den tredje dommen, som var fra 2006, var straffen fastsatt til fengsel i 45 dager.

Etter kommisjonens vurdering var det kun i disse tre sakene at gjenåpning kunne føre til en «vesentlig

mildere rettsfølge». For de øvrige to dommene var straffen allerede så lav at det ikke var grunn til å anta at en eventuell gjenåpning ville føre til en ytterligere vesentlig mildere straff. Begjæringen ble delvis tatt til følge, idet de tre dommene, som ble avsagt av tingretten i 2002, 2005 og 2006, ble gjenåpnet for så vidt gjaldt straffutmålingen. Begjæringen for øvrig ble ikke tatt til følge.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen om gjenåpning av straffutmålingen til følge. ■

10.10.2018 (2017/191 m.fl.) Familievold, legemsfornærmelse m.m. - § 391 nr. 3 (ny sakkyndig erklæring, lettere psykisk utviklingshemming)

En mann var i perioden 2009 - 2017 domfelt tre ganger i Bergen tingrett for blant annet familievold og legemsfornærmelse m.m. Han begjærte gjenåpning av dommene og anførte at retten ikke hadde tatt hensyn til hans evnenivå ved straffutmålingen. For så vidt gjaldt den siste dommen fra 2017, som gjaldt familievold, ble det også anført at det forelå nye bevis som kunne ha betydning for avgjørelsen av skyldspørsmålet. Denne dommen var anket til lagmannsretten, men anken var nektet fremmet.

Kommisjonen oppnevnte to rettspsykiatrisk sakkyndige for å vurdere om domfelte kunne ha vært lettere psykisk utviklingshemmet på handlingstiden for de forholdene som ble pådømt i de tre dommene. De sakkyndige avga sin erklæring, og konkluderte med at domfelte var lettere psykisk utviklingshemmet. Kommisjonen fant at den sakkyndige erklæringen var en ny omstendighet som kunne gi grunnlag for gjenåpning, men at dette kun var aktuelt for den ene dommen, jf. straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Det er fastsatt i straffeprosessloven § 391 nr. 3 at en begjæring skal tas til følge når det foreligger et nytt bevis som synes egnet til en «... vesentlig mildere rettsfølge». Det er i forarbeidene uttalt at det ikke er tilstrekkelig at «... det nye er egnet til å føre til en mildere straff.»,

jf. innstilling fra Straffeprosesslovkomiteen 1969 side 342. Ved den ene tingrettsdommen, som var fra 2017, var straffen fastsatt til fengsel i 2 år og 6 måneder. Etter kommisjonens vurdering var dette den eneste av de tre dommene hvor en gjenåpning kunne føre til en «vesentlig mildere rettsfølge». For de to andre dommene var straffen allerede så lav at det ikke var grunn til å anta at en eventuell gjenåpning ville føre til en ytterligere vesentlig mildere straff.

For så vidt gjaldt begjæringen om gjenåpning av skyldspørsmålet i dommen fra 2017, anførte domfelte at fornærmede hadde løyet og at hun ikke var troverdig, jf. straffeprosessloven § 391 nr. 1. Det ble også påberopt nye vitner som kunne forklare seg om fornærmedes atferd, jf. straffeprosessloven § 391 nr. 3. Kommisjonen fant ikke holdepunkter for at fornærmede hadde forklart seg bevisst uriktig. Det kunne heller ikke ses at det etter behandlingen i tingretten og lagmannsretten var fremkommet noen nye bevis eller omstendigheter knyttet til skyldspørsmålet som syntes egnet til å føre til frifinnelse.

Begjæringen ble delvis tatt til følge, idet dommen fra 2017 ble gjenåpnet for så vidt gjaldt straffutmålingen. Begjæringen for øvrig ble ikke tatt til følge.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen om gjenåpning av straffutmålingen til følge. ■

15.10.2018 (2015/158 m.fl.) Trusler, fredskrenkelser, familievold mv. – § 391 nr. 3 (ny sakkyndig erklæring, tilregnelighet). Dissens

En mann ble i 2014 dømt i Asker og Bærum tingrett for ulike former for trusler. Dommen omfattet også forskjellige typer krenkelser av andres fred. Straffen ble fastsatt til fengsel i 1 år og 8 måneder, hvorav 6 måneder ble gjort betinget. I 2016 ble han domfelt i Eiker, Modum og Sigdal tingrett for grov mishandling i nære relasjoner, brudd på kontaktforbud og for å ha krenket en annens fred. Straffen ble fastsatt til forvaring i 1 år og 3 måneder. Denne dommen omfattet også ulike forhold som ble begått høsten 2015, og for disse ble han frifunnet fordi han ble funnet utilregnelig på handlingstiden. Også i en dom fra 2017 ble han av samme årsak frifunnet for forhold begått i 2016.

Domfelte begjærte gjenåpning av tingrettsdommen fra 2014 og de fellende delene av tingrettsdommen fra 2016 under henvisning til at han var funnet utilregnelig i de senere periodene. Gjenopptakelseskommisjonen oppnevnte sakkyndige som ikke var i tvil om domfeltes tilregnelighet i de aktuelle

tidsperiodene, mens Den rettsmedisinske kommisjon var av den oppfatning at de sakkyndige burde ha uttrykt mer tvil. De sakkyndige hadde også innhentet utfyllende journalopplysninger fra 2013 der domfelte hadde fått diagnosen paranoid schizofreni.

En samlet kommisjon fant at den sakkyndige erklæringen og uttalelsen fra Den rettsmedisinske kommisjon var en ny omstendighet som skapte slik tvil om domfeltes tilregnelighet for tiden etter 2012 at den syntes egnet til å føre til frifinnelse for de forhold i tingrettsdommen fra 2014 som var begått etter 2012, jf. straffeprosessloven § 391 nr. 3. Et flertall på tre medlemmer mente at vilkårene for gjenåpning av forholdene begått forut for 2012 ikke var oppfylt. Et mindretall på to medlemmer mente at det var tvil om domfeltes tilregnelighet også på handlingstiden for disse forholdene, og at det burde lede til gjenåpning for samtlige forhold.

Kommisjonen besluttet, under dissens som beskrevet ovenfor, å ta begjæringen om gjenåpning delvis til følge. ■

14.11.2018 (2017/158 m.fl.) Voldtekt m.m. - § 391 nr. 3 (ny sakkyndig erklæring, tilregnelighet)

En mann ble i 2005 dømt i Sarpsborg tingrett for voldtekt. Straffen ble fastsatt til fengsel i 2 år og 6 måneder. Han anket dommen til lagmannsretten, som dømte ham for voldtekt og økte straffen til fengsel i 3 år. Anke til Høyesterett ble ikke tillatt fremmet.

Mannen ble i en senere sak samme år dømt i Sarpsborg tingrett for to tilfeller av seksuell omgang med barn under 16 år og for trusler. Tingretten fastsatte straffen til fengsel i 1 år.

Domfelte begjærte i 2017 gjenåpning av de to dommene fra 2005. Han viste til at han i 2012 var blitt rettspsykiatrisk undersøkt i forbindelse med en ny straffesak, og at de sakkyndige den gang konkluderte med at han var psykotisk.

Gjenopptakelseskommisjonen oppnevnte to rettspsykiatrisk sakkyndige for å vurdere domfeltes psykiske helsetilstand på handlingstiden for de to dommene fra 2005. De sakkyndige konkluderte med at domfelte verken hadde vært psykotisk eller lidd av en alvorlig psykisk lidelse med betydelig svekket evne til realistisk vurdering av sitt forhold til omverdenen. De ga imidlertid uttrykk for betydelig usikkerhet omkring konklusjonen. På bakgrunn av dette, sammenholdt med helseopplysninger som senere var kommet frem, fant kommisjonen at det forelå tvil om domfeltes strafferettslige tilregnelighet på handlingstiden, og at det forelå nye omstendigheter som syntes egnet til å føre til frifinnelse, jf. straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen til følge. ■

15.11.2018 (2017/138) Simpelt tyveri - § 391 nr. 3 (nye bevis)

En kvinne ble i 2010 dømt i Frostating lagmannsrett for blant annet simpelt tyveri av 800 kroner fra en håndveske i en butikk, jf. strl. (1902) § 257. Straffen ble fastsatt til fengsel i 35 dager.

Tyveriet var blitt fanget opp på en overvåkingsvideo i dagligvareforretningen. Forholdet ble anmeldt umiddelbart, og politiet så igjennom overvåkingsvideoen sammen med en butikkansatt. Politibetjenten mente å gjenkjenne domfelte, og hun ble pågrepet på sin bopel samme kveld.

Ved behandlingen i lagmannsretten delte retten seg i et flertall og mindretall. Flertallet fant bevis at det var domfelte som var avbildet i overvåkingsvideoen, mens mindretallet ikke fant det tilstrekkelig bevis at domfelte var gjerningspersonen. Mindretallet så likheten mellom kvinnen på videoen og domfelte, men fant ikke at kvaliteten var god nok til at sammenligningen var sikker, når man heller ikke visste om domfelte hadde slike klær og sko som kvinnen på videoen.

Domfelte begjærte gjenåpning for kommisjonen og gjorde blant annet gjeldende at det var nye opplysninger i saken. Etter lagmannsrettsbehandlingen var domfelte blitt gjort kjent med hvem kvinnen på bildene fra overvåkingskameraet var.

Kommisjonen foretok et nytt vitneavhør og enkelte andre undersøkelser. Det nye vitnet bekreftet at det var en annen enn domfelte som var avbildet på bildet fra overvåkingskameraet.

Kommisjonen kom til at de nye opplysningene var å anse som nye bevis som syntes egnet til føre til frifinnelse, jf. straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen om gjenåpning til følge. ■

Kommisjonen foretok et nytt vitneavhør og enkelte andre undersøkelser. Det nye vitnet bekreftet at det var en annen enn domfelte som var avbildet på bildet fra overvåkingskameraet.

15.11.2018 (2017/193) Vold, trusler, skadeverk og promillekjøring - § 391 nr. 3 (ny sakkyndig erklæring, tilregnelighet)

En mann ble i 2012 dømt i Jæren tingrett for vold, trusler og skadeverk. Straffen ble satt til fengsel i 1 år, hvorav 3 måneder ble gjort betinget med en prøvetid på 3 år.

Mannen ble dømt på nytt i Jæren tingrett i 2014 for vold, promillekjøring og trafikkovertrødelse. Straffen ble satt til fengsel i 8 måneder, som en fellesstraff med den betingede delen av tingrettens dom fra 2012.

Domfelte begjærte gjenåpning i 2017. Begjæringen ble fremmet etter at domfelte, i forbindelse med siktelse for nye straffbare forhold, var blitt rettspsykiatrisk vurdert og funnet å være utilregnelig. Kommisjonen oppnevnte derfor to rettspsykiatrisk

sakkyndige til å vurdere domfeltes tilregnelighet på handlingstiden for forholdene som ble pådømt i 2012 og 2014. De sakkyndige konkluderte med at domfelte led av paranoid schizofreni og at han var utilregnelig da han begikk handlingene han ble dømt for i tingretten i 2012 og 2014. Domfeltes psykiske helse hadde ikke vært tema da forholdene ble pådømt. Kommisjonen kom til at den rettspsykiatriske erklæringen var en ny omstendighet som reiste tvil om domfeltes tilregnelighet på handlingstidspunktene, og som ga grunnlag for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen om gjenåpning til følge. ■

12.12.2018 (2018/150) Kroppskrenkelse - § 391 nr. 3 (nye bevis). Begjæring fra påtalemyndigheten

En mann ble i 2018 dømt i Kristiansand tingrett til fengsel i 30 dager for å ha utøvet vold mot sin tidligere samboer, jf. straffeloven (2005) § 271 første ledd.

Som bevis mot domfelte la tingretten vekt på fornærmedes forklaring, samt forklaring i tilrettelagt avhør fra parets 7 år gamle datter.

Påtalemyndigheten mottok nye opplysninger i forbindelse med en annen straffesak som var reist mot fornærmede. Parets datter opplyste der at hun var utsatt for vold fra mor. Hun forklarte også at mor hadde tvunget henne til å forklare seg uriktig om hvem som hadde utøvet vold mot henne og om at far hadde utøvd vold mot mor. Det ble foretatt nytt tilrettelagt avhør av parets datter. På bakgrunn av de

nye opplysningene begjærte påtalemyndigheten ved Riksadvokatembetet gjenåpning av tingrettens dom.

Kommisjonen kom til at de nye opplysningene syntes egnet til å føre til frifinnelse, jf. straffeprosessloven § 391 nr. 3.

Kommisjonen besluttet enstemmig å ta begjæringen om gjenåpning til følge. ■

Påtalemyndigheten mottok nye opplysninger i forbindelse med en annen straffesak som var reist mot fornærmede. Parets datter opplyste der at hun var utsatt for vold fra mor. Hun forklarte også at mor hadde tvunget henne til å forklare seg uriktig om hvem som hadde utøvet vold mot henne og om at far hadde utøvd vold mot mor.

12.12.2018 (2017/116 m.fl.) Trusler, narkotika m.m. - § 391 nr. 3 (ny sakkyndig erklæring, tilregnelighet)

En mann ble i perioden 2000 til 2015 domfelt fem ganger, i det vesentlige for trusler mot offentlige tjenestemenn og brudd på narkotika-lovgivningen. Dommene ble avsagt i Stavanger byrett, Ryfylke herredsrett og Haugaland tingrett. Han begjærte gjenåpning av alle dommene og anførte blant annet at rettspsykiatrisk erklæring fra 2009, komparentopplysninger og øvrige helseopplysninger viste at vilkårene for gjenåpning var oppfylt for samtlige fem dommer.

Kommisjonen oppnevnte to rettspsykiatrisk sakkyndige, som i sin erklæring konkluderte med at domfelte var psykotisk på handlingstiden for de forholdene som ble pådømt i 2015. For de øvrige dommene la kommisjonen til grunn at de sakkyndige ikke hadde funnet holdepunkter for at domfelte hadde en underliggende psykose. Påtalemyndigheten

anførte at vilkårene for gjenåpning var oppfylt for dommen fra 2015, men ikke for de øvrige dommer.

Kommisjonen fant at vilkårene for gjenåpning av dommen fra 2015 var til stede, jf. straffeprosessloven § 391 nr. 3. Som grunnlag for avgjørelsen om ikke å gjenåpne de øvrige fire dommene viste kommisjonen til vurderingene og konklusjonen i den sakkyndige erklæringen. Det ble også vist til at det for disse forholdene forelå tidsnære opplysninger om domfeltes psykiske helsetilstand i form av prejudisiell vurdering fra 2002, samt at en av de sakkyndige hadde vurdert domfelte tidligere og hadde følgelig et godt sammenligningsgrunnlag. Det forelå ingen nye bevis eller omstendigheter som syntes egnet til gjenåpning av disse dommene.

Kommisjonens besluttet enstemmig å ta begjæringen om gjenåpning til følge for én av dommene. ■

14.06.2018 (2017/177) Voldtekt m.m. - § 391 nr. 3 (nye bevis).

Dissens

En mann ble i 2013 dømt i Oslo tingrett til fengsel i 5 år for voldtekt og seksuell omgang med en jente på 13 år. Domfelte anket til Borgarting lagmannsrett, og lagretten svarte nei på skyldspørsmålene. Kjennelsen ble satt til side. Ved ny behandling i lagmannsretten ble domfelte igjen dømt til fengsel i 5 år for voldtekt og seksuell omgang. Anke til Høyesterett ble ikke tillatt fremmet.

Under soning fikk domfelte kontakt med en lokal konfliktrådsleder. Et møte mellom konfliktrådslederen og fornærmede ledet til at konfliktrådslederen forsto det slik at domfelte sonet for noe han ikke hadde gjort. Hun fant det riktig å varsle om dette. Domfelte begjærte gjenåpning med utgangspunkt i informasjonen fra konfliktrådslederen.

I avhør med kommisjonens utreder forklarte fornærmede at hun ikke hadde uttalt seg slik konfliktrådslederen ga uttrykk for, mens konfliktrådslederen sto fast på sin oppfatning.

Et flertall i kommisjonen fant at vilkårene for gjenåpning etter straffeprosessloven § 391 nr. 3 ikke var oppfylt, og heller ikke vilkårene i straffeprosessloven § 391 nr. 1 eller § 392 annet ledd. Mindretallet mente at det forelå en rimelig mulighet for at lagmannsretten ville ha frifunnet domfelte for tiltalens post I, dersom de nye opplysningene hadde vært kjent for retten.

Kommisjonen besluttet at begjæringen ikke skulle tas til følge. Dissens (3-2). ■

Under soning fikk domfelte kontakt med en lokal konfliktrådsleder. Et møte mellom konfliktrådslederen og fornærmede ledet til at konfliktrådslederen forsto det slik at domfelte sonet for noe han ikke hadde gjort. Hun fant det riktig å varsle om dette.

Kommisjonens virksomhet for øvrig

Kommisjonens digitaliseringsprosjekt

I tråd med føringer gitt i Digitaliseringsrundskrivet (H-7/17) fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet har kommisjonen i 2018 arbeidet med å forberede et helhetlig digitaliseringsprosjekt. Kommisjonens hjemmeside er utdatert og oppfyller ikke kravene til universell utforming. Skjema for begjæring om gjenåpning kan fylles ut, men må skrives ut og sendes til kommisjonen i papirform. Brukeren har dermed ikke et digitalt førstevalg. Kommisjonen sender alle dokumenter i papirform, noe som representerer en risiko for at personopplysninger kan komme på avveie. Dette har så langt ikke skjedd, men kommisjonen ønsker å minimalisere denne risikoen så langt det er mulig. En digitalisering av saksbehandlingsprosessen antas å innebære en mer effektiv behandling som kan frigjøre tid til kommisjonens kjernevirksomhet, behandling av begjæringer om gjenåpning. En redusert behandlingstid vil komme domfelte, fornærmede og andre til gode.

Prosjektet vil blant annet omfatte en interaktiv brukerportal med universell utforming, sikker og effektiv håndtering av straffesaksdokumenter gjennom «Justishub» (den nye kommunikasjonskanalen mellom sentrale aktører i straffesakskjeden) samt anskaffelse av et effektivt og formålstjenlig saks- og arkivsystem for sekretariatet med tilknyttet system for behandling av saker for kommisjonens medlemmer.

Omkostningene knyttet til dette overstiger de muligheter kommisjonen har innenfor eget budsjett og er avhengig av at kommisjonen får tilført ytterligere midler. Dette har tatt tid og arbeid i 2018.

Furutsatt tilfredsstillende finansiering skal prosjektet ruller ut i løpet av en to-årsperiode med oppstart i 2019.

Arbeid med å få en bedre utnyttelse av ressurser og øke produktiviteten

Kommisjonen og dens sekretariat er en liten organisa-

Lyderhorn Overgangs bolig, Laksevåg, Bergen

Nationellt forensiskt centrum (NFC), Linköping, Sverige.
(Tidligere Statens kriminaltekniska laboratorium, SKL)

sjon som behandler et mindre antall saker og som har et lite budsjett. Størsteparten av kostnadene er faste og er knyttet til lønn, IKT-kostnader og husleie.

I likhet med andre statlige virksomheter får også Gjenopptakelseskommisjonen årlige ABE-kutt (en budsjettreduksjon som følge av avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen). Sektormålet, som også gjelder for Gjenopptakelseskommisjonen, er å bidra til en mer effektiv straffesakskjede. I løpet av 2018 har kommisjonens saksbeholdning økt.

Som nevnt over er kommisjonen i gang med et helhetlig digitaliseringsprosjekt. Prosjektet antas å bidra til at kommisjonens ressurser kan utnyttes bedre og at produktiviteten vil øke. Gjennom å bruke «Justishub» som kommunikasjonskanal håper kommisjonen å bidra til økt effektivitet også hos andre aktører i straffesakskjeden.

Kontakt med myndigheter

Kommisjonens leder deltok i februar på Justis- og beredskapsdepartementets årlige etatsleder-konferanse og i april på etatstyringsmøte med den administrative ledelsen i departementets sivilavdeling. I september deltok leder på Statens arbeidsgiverkonferanse og i november på dialog-samling for Inkluderingsdugnaden i Staten, begge deler var i regi av KMD. Leder har også deltatt i et par fagrelaterte referansegrupper.

Internasjonal kontakt

På initiativ fra «Criminal Conviction Review Group (CCRG) of the Department of Justice Canada» ble det 1. august avholdt et telefonmøte mellom lederen for CCRG, sekretariatslederne i de engelske og skotske gjenopptakelseskommisjonene og den norske gjenopptakelseskommisjonens leder. Hensikten var å bli bedre kjent og utveksle erfaringer. Samtalene var nyttige, og det er planlagt et tilsvarende telefonmøte i 2019.

I september hadde leder et møte på Island med professor Thordis Ingadottir, medlem av den islandske gjenopptakelseskommisjonen.

Annen aktivitet

Kommisjonen har i 2018 hatt et fagseminar for sekretariatet. Temaet var rettspsykiatri. Seminaret ble avholdt på Soria Moria Hotell i Oslo, med inviterte foredragsholdere, og på Ila fengsel- og forvaringsanstalt. Besøket på Ila inneholdt også en omvisning bl.a. på avdeling G (sikkerhetsavdelingen).

Psykiater Randi Rosenqvist og Siv Hallgren utenfor Ila fengsels- og forvaringsanstalt

En saksbehandler ved Statens Sivilrettsforvaltning (SRF) hospiterer fra april til juni i Gjenopptakelseskommisjonens sekretariat.

Informasjonsvirksomhet

Så vidt mulig imøtekommes forespørslene om foredrag o.l. om kommisjonens virksomhet.

- I januar holdt kommisjonens leder og nestleder foredrag for juridiske studenter på Wadahl-seminaret.
- I mars holdt leder foredrag for Rakkestad Rotaryklubb
- I mai holdt leder foredrag for Gimle Rotaryklubb
- I november holdt leder foredrag for Mysen Rotaryklubb

Kommisjonens sekretariat har bistått 2 mastergrads-studenter i 2018 med statistikk og avgjørelser.

Mediekontakt

Kommisjonen er åpen og tilgjengelig for spørsmål og henvendelser fra journalister. Kommisjonen og flere saker har blitt omtalt i flere medier/aviser. Leder har blant annet deltatt i programmet «Røverradioen» ved et opptak gjort på Bredtveit fengsel. Programmet ble sendt på NRK. Leder deltok også i et direktesendt program om Orderud-saken på NRK sosiale medier, og har blitt intervjuet en rekke ganger i forbindelse med reportasjer i radio, magasiner og podcast.

Kommisjonen har en medie- og informasjonsstrategi som er nedfelt i et særskilt dokument.

På kommisjonens hjemmeside www.gjenopptakelse.no finnes informasjon om

Gjenopptakelseskommisjonen og regelverket, pressemeldinger, nedlastbart skjema for begjæring om gjenåpning, kommisjonens årsrapporter, anonymiserte kortversjoner av avgjørelser om gjenåpning med mer. I tillegg til bokmål, nynorsk og samisk er informasjon tilgjengelig på tolv språk.

På hjemmesiden er det lagt inn en «presseknapp» der alle kommisjonens avgjørelser i fulltekst er tilgjengelig for mediene i tre måneder.

Alle realitetsavgjørelser fra kommisjonen blir publisert i Lovdata. Dette gjelder både avgjørelser som er truffet av kommisjonen og avgjørelser som er truffet av kommisjonens leder eller nestleder etter straffeprosessloven § 397 tredje ledd, tredje punktum.

Kommisjonens Twitterkonto brukes til formidling av avgjørelser som er lagt ut på kommisjonens hjemmeside, pressemeldinger og informasjon om ledige stillinger i sekretariatet.

Som det fremgår ovenfor, er planen å få en ny hjemmeside slik at den elektroniske kommunikasjonen med brukerne vil bli forbedret. Hensynet til universell utforming og økt bruker-vennlighet vil da også bli ivaretatt.

Psykiater Karl Henrik Melle (leder av Den rettsmedisinske kommisjon), Siv Hallgren og psykiater Kjersti Narud på Soria Moria Hotell

Styring og kontroll i virksomheten

Internkontroll og risikovurderinger

Gjenopptakelseskommisjonen har en effektiv internkontroll, og det er i 2018 ikke avdekket vesentlige svakheter i denne. Risikovurdering ble sist foretatt 21.08.2018.

Tjenesteutsetting av IKT-tjenester

Kommisjonen kjøper drift og vedlikehold av virksomhetens IKT-systemer av Sekretariatet for konfliktrådene. Kommisjonen har et nært samarbeid med IKT-avdelingen som opplyser at de følger anbefalingene til Nasjonal sikkerhetsmyndighet. Kommisjonen har i tillegg interne informasjonssikkerhetsregler. I samarbeid med IKT-avdelingen analyseres stabil drift, informasjonssikkerhet, avvikshåndtering og risiko. Personvern (herunder informasjonssikkerhet) er også en del av den risikovurderingen som er nevnt ovenfor.

Saker fra Riksrevisjonen

Kommisjonen har ikke fått noen merknader fra Riksrevisjonen i 2018, og har følgelig ikke hatt behov for å utarbeide noen plan for oppfølging av slike merknader.

Likestillingsredegjørelse

Gjenopptakelseskommisjonen har som mål å sikre at kommisjonen til enhver tid har riktig bemanning og kompetanse.

Gjenopptakelseskommisjonen har som mål at den skal ha en bedriftskultur basert på likestilling, mangfold og respekt for den enkelte, slik at alle får mulighet til å utvikle sine evner og benytte sin kompetanse. Ved utlysning av ledige stillinger blir det tatt inn en mangfoldserklæring i utlysningsteksten. I 2018 har kommisjonens sekretariat ikke hatt noen utlysninger.

Gjenopptakelseskommisjonen har inngått IA-avtale (inkluderende arbeidsliv) som tar sikte på at alle som vil og kan skal få bidra i arbeidslivet. Kommisjonen har også seniorpolitiske tiltak.

Gjenopptakelseskommisjonens sekretariat ledes av en kvinne, og sekretariatet for øvrig bestod i 2018 av åtte kvinner og tre menn. Dette innebærer at kjønnsfordelingen i sekretariatet i 2018 har vært 75 % kvinner og 25 % menn. Samtlige lederstillinger i organisasjonen er besatt av kvinner. Statens

målsetting om å oppnå en kvinneandel i lederstillinger på 40 % er dermed oppfylt for sekretariatets del.

Tiltak mot diskriminering, mobbing og trakassering er nedfelt i kommisjonens HMS-plan. Kommisjonen har arbeidet videre med å fastlegge nærmere prosedyrer i varslingssaker.

Sykefraværet i kommisjonens sekretariat er på 2,75 %, og på den bakgrunn har kommisjonen ikke hatt behov for å iverksette tiltak for å redusere sykefraværet.

Motvirke arbeidslivskriminalitet

Kommisjonen har tatt i bruk fellesavtalene som Statens innkjøpscenter har inngått, og som innkjøpscenteret forvalter for statlige virksomheter. Virksomheten benytter godkjente renholdsleverandører og har kontrollert at renholder har godkjent HMS-kort som er en del av godkjenningsordningen av renholdsvirksomheter.

Vurdering av framtidsutsikter

Kommisjonens kjernevirksomhet er behandling av begjæringer om gjenåpning. Antallet begjæringer varierer fra år til år. Kommisjonen plikter å behandle de begjæringer den mottar, så lenge disse ligger innenfor kommisjonens myndighetsområde. Langt på vei kan en si at kommisjonens arbeidsmengde bare i liten grad er forutsigbar. Forhold som kan generere flere saker for kommisjonen er for eksempel avgjørelser fra Høyesterett eller avgjørelser i internasjonale organer som medfører en endret lovforståelse. Andre forhold kan være saker eller forhold som har fått stor medieoppmerksomhet, og som kan påberopes også i andre, rettskraftig avgjorte straffesaker.

Effektivitet og digitalisering kommer også i de nærmeste årene til å kreve tid, innsats og vilje til endring for Gjenopptakelseskommisjonens medlemmer og ansatte. Dette vil nok på kort sikt kunne gjøre at restansene øker noe, men på lengre sikt vil investeringer gi en mer effektiv saksbehandling.

Kommisjonen kan utover dette ikke pr. i dag se at det foreligger spesielle forhold som skulle påvirke kommisjonens evne til å løse sitt samfunnsoppdrag i de nærmeste år.

Årsregnskap

Leders kommentar til årsregnskapet 2018

Formål

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker ble opprettet i 2004 og er administrativt underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Kommisjonen er et uavhengig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav som er stilt fra Justis- og beredskapsdepartementet i hovedinstruks til virksomheten. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av kommisjonens disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av noen vesentlige forhold

For 2018 fikk Gjenopptakelseskommisjonen tildelt totalt kr 16 802 000. I tillegg fikk kommisjonen overført kr 521 000 av ubrukt bevilgning fra 2017. Som kompensasjon for lønnsoppgjøret 2018 fikk kommisjonen tildelt kr 276 000. Det vil si at virksomhetens totale tildelt ramme for 2018 var på kr 17 599 000.

Av dette er kr 840 669 ikke forbrukt. Dette utgjør 4,77 % av totale disponible midler.

I tillegg til bevilgningen over kap. 468 er bevilgningene på kap. 414 Forlikrådet og andre domsutgifter og kap. 466 Særskilte straffesaksutgifter m.m. stilt til kommisjonens disposisjon. Det vil si at utgifter til forsvarere, bistandsadvokater, tolker eller sakkyndige som er oppnevnt av kommisjonen, er regelstyrte utgifter som ikke belastes kommisjonens budsjett.

Forklaring på underforbruk

Kommisjonen har i 2018 fått refusjoner fra NAV med kr 35 300. Dette er en følge av sykemeldinger. I tillegg har kommisjonen hatt besparelser som følge av at flere ansatte som er tilsatt i fulltidsstillinger har hatt

midlertidig redusert arbeidstid av ulike årsaker. Ett kommisjonsmedlem deltok ikke på møtene andre halvår i 2018.

Gjenopptakelseskommisjonens sekretariat er en liten virksomhet, slik at refusjoner og besparelser som dette blir merkbare på kommisjonens budsjett. Samtidig vil tilsatte som har fulltidsstillinger og midlertidig redusert arbeidstid, ha krav på igjen å få arbeide fulltid når behovet for redusert arbeidstid opphører. Gjenopptakelseskommisjonen kan ikke budsjettere med de refusjonene og innsparingene en hadde i 2018 for senere år. Vi beregner også kostnader til en fulltallig kommisjon i 2019.

Kommisjonen har et relativt lite budsjett med mange faste kostnader. Lønn, IKT og husleie utgjør de største postene. Hvilke kostnader kommisjonen ellers har, beror blant annet på sakstilgangen, som kan være vanskelig å forutse. Mottar kommisjonen saker av et større omfang, kan det bli nødvendig med økt utredning og ekstraordinære møter i kommisjonen, noe som igjen vil føre til økte kostnader.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for virksomheten. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert pr. d.d.

Oslo, 11. februar 2019

Siv Hallgren
leder

Regnskapsprinsipper

Årsregnskap for Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.71. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorapporteringen

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen.

Artskontorapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2018

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2018	Merutgift (-) og mindre-utgift
0466	Særskilte straffesaksutgifter driftsutgifter	01			0	1 562 293	-1 562 293
0468	Driftsutgifter	01		A, B	17 599 000	16 008 331	1 590 669
1633	Nettoordning for mva i staten	01			0	518 963	
Sum utgiftsført					17 599 000	18 089 587	

Inntekts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling*	Regnskap 2018	Merinntekt og mindre-inntekt(-)
5309	Tilfeldige inntekter	29		0	14 157	
5700	Folketrygdens inntekter	72		0	1 501 896	
Sum inntektsført					0	1 516 053

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

16 573 534

Kapitalkontoer

60087201	Norges Bank KK /innbetalinger				104 024	
60087202	Norges Bank KK/utbetalinger				-16 643 836	
704485	Endring i mellomværende med statskassen				-33 722	

Sum rapportert

0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	31.12.2018	31.12.2017	Endring
704485	Mellomværende med statskassen	-572 335	-538 613	-33 722

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Noter til bevilgningsrapporteringen

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
046801	521 000	17 078 000	17 599 000
xxxxxx			0
xxxxxx			0
xxxxxx			0

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter/ mindreinntekter(-) iht. merinntekts- fullmakt
0468 01		1 590 669	-750 000	840 669	
xxxx21				0	
xxxx21	"kan nyttes under post 01"			0	
xxxx45				0	
xxxx45	"kan overføres"			0	
xxxx70				0	Ikke aktuell
xxxx75	"overslagsbevilgning"			0	Ikke aktuell

* Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet «kan overføres». Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker har gitt belastningsfullmakt til Sekretariatet for konfliktrådene pålydende kr 750 000 kap 0468, post 01. Beløpet er benyttet i sin helhet av Sekretariatet for konfliktrådene.

Mulig overførbart beløp

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesakers utbrukte bevilgning på kap, 0468, post 01 beløper seg til kr 840 669.

Bevilgninger over andre budsjettkapitler

Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker har i tillegg til bevilgning på kap. 0468, post 01 bevilgninger til disposisjon på kap. 0414 Forlikråd og andre domsutgifter og kap. 0466 Særskilte straffesaksutgifter m.m. Bevilgningen disponeres i tråd med regelverket for den regelstyrte ordningen.

Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
		840 669	879 950	840 669
		0	[5% av årets tildeling i note A]	
		0	[5% av årets tildeling i note A]	
		0		
		0	[Sum årets og fjorårets tildeling]	
Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2018

	Note	2018	2017
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer		0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer		0	0
Salgs- og leieinnbetalinger		0	0
Andre innbetalinger		0	0
Sum innbetalinger fra drift		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	1	12 115 383	12 183 151
Andre utbetalinger til drift	2	5 333 064	4 976 854
Sum utbetalinger til drift		17 448 448	17 160 005
Netto rapporterte driftsutgifter		17 448 448	17 160 005
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter		0	0
Sum investerings- og finansinntekter		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	3	122 176	155 028
Utbetaling til kjøp av aksjer		0	0
Utbetaling av finansutgifter		0	0
Sum investerings- og finansutgifter		122 176	155 028
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		122 176	155 028
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.		0	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader		0	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		14 157	13 959
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		1 501 896	1 508 798
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		518 963	447 899
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		-997 090	-1 074 859
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		16 573 534	16 240 174

Oversikt over mellomværende med statskassen **

	2018	2017
Eiendeler og gjeld		
Fordringer	0	0
Kasse	0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk	-572 335	-538 613
Skyldige offentlige avgifter	0	0
Annen gjeld	0	0
Sum mellomværende med statskassen	4	-538 613

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

** Spesifiser og legg til linjer ved behov.

Noter til artskontorrapporteringen

Note 1 Utbetalinger til lønn

	31.12.2018	31.12.2017
Lønn	8 395 235	8 419 585
Arbeidsgiveravgift	1 501 896	1 508 798
Pensjonsutgifter*	1 006 443	1 012 708
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-35 300	-5 400
Andre ytelser	1 247 110	1 247 460
Sum utbetalinger til lønn	12 115 383	12 183 151

* Denne linjen benyttes av virksomheter som innbetaler pensjonspremie til SPK.

Antall årsverk: **9,9** **10,6**

*Nærmere om pensjonskostnader

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2018 er 14,0 prosent. Premiesatsen for 2017 var 14,0 prosent.

Note 2 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2018	31.12.2017
Husleie	2 021 313	2 045 327
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	9 828	825
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	255 447	275 301
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	0	0
Mindre utstyrsanskaffelser	4 400	78 805
Leie av maskiner, inventar og lignende	0	6 117
Kjøp av fremmede tjenester	2 046 611	1 327 550
Reiser og diett	408 958	426 147
Øvrige driftsutgifter	586 508	816 783
Sum andre utbetalinger til drift	5 333 064	4 976 854

Note 3 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2018	31.12.2017
Utbetaling til investeringer		
Immaterielle eiendeler og lignende	0	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Beredskapsanskaffelser	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	122 176	155 028
Sum utbetaling til investeringer	122 176	155 028
Utbetaling til kjøp av aksjer		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 4 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2018	31.12.2018	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	0	0	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	7 720	0	7 720
Skyldig skattetrekk	-572 335	-572 335	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-3 318	0	-3 318
Sum	-567 933	-572 335	4 402
Sum	-567 933	-572 335	4 402

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Ervervs- dato	Antall aksjer	Eier- andel	Stemme- andel	Årets resultat i selskapet	Balanseført egenkapital i selskapet	Balanseført verdi i regnskap*
Aksjer							
Selskap 1							
Selskap 2							
Selskap 3							
Balanseført verdi 31.12.2018							0

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balanseført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.

Kommisjonen for gjenopptakelse
av straffesaker er et uavhengig organ
som skal ta stilling til om en domfelt
skal få ny behandling av sin sak ved
en annen domstol

Postadresse: Postboks 2097 Vika, 0125 Oslo
Besøksadresse: Tordenskioldsgate 6
Telefon: 22 40 44 00
Telefaks: 22 40 44 01
E-post: post@gjenopptakelse.no
Internett: www.gjenopptakelse.no